

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania J. D.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o wysokość świadczenia,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 6 lipca 2021 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 marca 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- II. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240,00 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu
kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 marca 2020 r. w sprawie III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił apelację wniesioną przez J. D. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z 18 października 2018 r., sygn. akt XI U (...) wydanego w sprawie o wysokość świadczenia.

Ubezpieczony zaskarżył powyższy wyrok w całości skargą kasacyjną z dnia 31 lipca 2020 r. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej: ustawą emerytalną) przez jego bezzasadne zastosowanie i uznanie, że przepis ten odnosi się do ubezpieczonego w sytuacji,

gdy został wprowadzony do ustawy emerytalnej z dniem 1 stycznia 2013 r., natomiast ubezpieczony przed tym dniem pobierał wcześniejszą emeryturę, powszechny wiek emerytalny osiągnął w dniu 2 marca 2010 r., a jedynie z wnioskiem o przyznanie emerytury w powszechnym wieku emerytalnym wystąpił po dniu 1 stycznia 2013 r.; art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię i uznanie, że znajduje on zastosowanie także do emerytury pobieranej przez ubezpieczonego na mocy art. 29 ust. 1 ustawy emerytalnej, podczas gdy wniosek taki nie wynika ani z literalnego brzmienia tego przepisu, ani z wykładni systemowej, a wykładnia celowościowa wskazuje na to, że w celu objęcia mechanizmem odejmowania wcześniej pobranych emerytur przez osoby urodzone przed dniem 1 stycznia 1949 r. wprowadzono art. 55a ustawy emerytalnej; art. 55 ustawy emerytalnej przez uznanie, że pismem z 10 lipca 2015 r. ubezpieczony domagał się przyznania nowej emerytury, podczas gdy złożył on jedynie wniosek o przeliczenie (zmianę wysokości) emerytury przyznanej mu w wieku powszechnym; art. 55a ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię i uznanie, że przepis ten nie stanowił o zmianie stanu prawnego, a jedynie go potwierdzał; art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej w zw. z art. 2 w zw. z art. 8 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez błędną wykładnię tego przepisu, pomijającą całkowicie konstytucyjne zasady ochrony praw słusznie nabytych i zaufania obywatela do Państwa i stanowionego przezeń prawa i uznanie, że przepis art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej może rzutować wstecznie w sposób negatywny na sytuację prawną ubezpieczonego, który prawo do emerytury nabył *ex lege*; art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy emerytalnej przez jego błędną wykładnię i uznanie, że w sprawie nie doszło do błędu organu rentowego.

Powołując się na powyższe podstawy, na mocy art. 398⁴ § 1 punkt 3 i § 2 k.p.c. skarżący wnosi o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 1 punkt 1 i 2 k.p.c. oraz o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i - na mocy art. 398¹⁶ k.p.c. - orzeczenie co do istoty sprawy i zmianę zaskarżonego wyroku w tej części poprzez uwzględnienie odwołania i zobowiązanie organu rentowego do przeliczenia świadczenia emerytalnego przysługującego ubezpieczonemu metodą kapitałową przy prawidłowym ustaleniu wysokości kapitału początkowego, na podstawie art. 55 ustawy emerytalnej, licząc od dnia 1

lipca 2015 r., bez zastosowania odliczeń, o których mowa w art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, z jednoczesnym zobowiązaniem organu rentowego do wypłaty odsetek ustawowych (od 1 stycznia 2016 r. - odsetek ustawowych za opóźnienie), względnie bez zastosowania odliczeń emerytur pobranych za okres od 1 czerwca 2008 r. do 31 grudnia 2012 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w części całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w (...), na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., jak również o zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Skarżący w przedmiotowej sprawie podnosi istotne zagadnienie prawne, które, jego zdaniem polega na wskazaniu, czy ubezpieczonemu, który przed dniem 31 grudnia 2008 r. uzyskał prawo do emerytury na podstawie art. 29 ustawy emerytalnej, po tym dniu, po spełnieniu warunków do przyznania emerytury na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej i po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuował ubezpieczenie emerytalne i rentowe, osiągając wiek emerytalny przed dniem 1 stycznia 2013 r., - podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się w myśl art. 25 ust. 1b o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Drugą przesłanką, na której skarżący opiera skargę kasacyjną jest potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Skarżący wskazał liczne orzeczenia Sądów powszechnych zgodnie z którymi moment złożenia wniosku rozstrzyga jedynie o dacie początkowej pobierania świadczenia, jako czynność czysto techniczna, niemająca wpływu na treść prawa do emerytury, które powstaje z mocy ustawy (wyroki m. in. Sądu Apelacyjnego w Białymstoku III AUa 1765/14, III AUa 190/16, Sądu Apelacyjnego w Lublinie III AUa 1034/16, Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III AUa 94/14, Sądu Apelacyjnego w Gdańsku III AUa 763/15, Sądu Apelacyjnego w Katowicach III AUa 153/16, Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 28 czerwca 2017 r., III AUa 447/16, Sądu Okręgowego w Gdańsku z 14 stycznia 2016 r., VII U 1653/15, Sądu Okręgowego Warszawa - Praga w Warszawie z 3 sierpnia 2016 r.,

V U 884/16 czy Sądu Okręgowego w Szczecinie VI U 2161/13 - niektóre również po wydaniu wyroku II UK 78/15). Druga grupa orzeczeń koncentruje się na powtarzaniu tezy Sądu Najwyższego z wyroku II UK 78/15, całkowicie pomijając konstytucyjne ochrony i gwarancje oraz konstrukcje praw i wskazując, że art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej został w istocie powtórzony w art. 55a ust. 2 tej ustawy i ma zastosowanie także do emerytów, którzy wnioski o przeliczenie świadczenia złożyli przed 1 maja 2015 rokiem, a po 1 stycznia 2013 roku (wyroki m. in.: Sądu Apelacyjnego w Łodzi, III AUa 1780/15, III AUa 1967/15, Sądu Apelacyjnego w Warszawie III AUa 1447/15, Sądu Apelacyjnego w Lublinie III AUa 984/16). Stanowisko Trybunału Konstytucyjnego zawarte w sprawie P 11/14 z jednej strony nie jest akceptowane, gdyż postępowanie przed Trybunałem umorzono (wyrok Sądu Okręgowego w S. z 20 kwietnia 2017 r., III U (...)), z drugiej, składy orzekające opierają się na wykładni prawa zaprezentowanej przez TK (wyrok Sądu Okręgowego w G. z 31 maja 2016 r., VI U (...)).

W odpowiedzi z dnia 26 sierpnia 2020 r. na skargę kasacyjną organ rentowy wnosi o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (w zw. z tym, że nie spełnione zostały przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c.), a w przypadku przyjęcia jej do rozpoznania, wnosi o oddalenie skargi kasacyjnej w całości; w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, wnosi o wyznaczenie rozprawy w niniejszej sprawie oraz wnosi o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz ZUS w związku ze sporządzeniem i wniesieniem odpowiedzi na skargę kasacyjną oraz ewentualnymi innymi czynnościami procesowymi według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Tymczasem wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania nie został prawidłowo sformułowany ani uzasadniony. Zgodnie z utrwaloną judykaturą, wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy powinny być zatem przez stronę skarżącą wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś szczegółowo podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być zatem tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw, pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyslać

(postanowienie Sądu Najwyższego z 25 listopada 2010 r., II PK 80/10, LEX nr 688680).

Warunkiem skuteczności wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, dotychczas nierozstrzygniętego w orzecznictwie lub wymagającego pogłębionej wykładni przepisów prawa. Takim zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonymi przepisami prawa materialnego lub procesowego, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia konkretnej sprawy, lecz także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Przedstawienie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o merytoryczne rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez sformułowanie problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało, i powołanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wtedy Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” i to „istotnym” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307).

W przedmiotowej sprawie przedstawione przez skarżącego zagadnienie prawne doczekało się analizy, chociażby w przytoczonych w odpowiedzi na skargę kasacyjną orzeczeniach Sądu Najwyższego z: 6 kwietnia 2016 r. w sprawie II UK 78/15, czy uchwale z 19 października 2017 r. w sprawie III UZP 6/17. Słusznie wskazano, że ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury, która została zrealizowana w oparciu o art. 55a ustawy emerytalnej, zgodnie z poglądami w tym zakresie wyrażanymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego. W innym orzeczeniu Sąd Najwyższy stwierdził, że warto w tym miejscu przywołać także uchwałę Sądu Najwyższego z 19 października 2017 r., III UZP 6/17, OSNP 2018 nr 3, poz. 34. Sąd Najwyższy stwierdził w niej, że przy ustaleniu wysokości emerytury na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonemu, o którym mowa w art. 55 w związku z art. 55a ust. 1 tej ustawy, podstawę obliczenia świadczenia pomniejsza

się o sumę kwot emerytury pobranej przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenia zdrowotne (art. 55a ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) także wtedy, gdy określone w art. 27 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych warunki uprawniające do emerytury spełnił przed 1 maja 2015 r., a z wnioskiem o świadczenie wystąpił po tej dacie (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 marca 2018 r. w sprawie I UK 199/17, LEX nr 2508622).

Ponadto, powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie Sąd Najwyższy nie widzi potrzeby dokonywania wnioskowanej wykładni wskazanych w skardze przepisów różnej rangi. Została ona bowiem dokonana przez Sądy obydwu instancji w sposób jak najbardziej prawidłowy.

Na gruncie przekonujących ustaleń faktycznych oraz prawidłowej i przekonującej, suwerennej sędziowskiej oceny zebranego materiału dowodowego, które nie mogą być wskazywane jako podstawy kasacyjnego zaskarżenia (art. 398³ § 3 k.p.c.), skarżący nie wykazał oczywistości skargi kasacyjnej, która budziłaby jakiegokolwiek wątpliwości interpretacyjne wymagające merytorycznej interwencji ze

strony najwyższej instancji sądowej i rozmięgało się z wiążącymi Sąd Najwyższy ustaleniami faktycznymi prawidłowo dokonanego osądu. Ponadto stwierdzono brak potrzeby dokonania wykładni przepisów.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącego istnienia powołanej przesłanki przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W zakresie kosztów Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.